

of the urban population has been carried out and the main factors that determine the aging processes of the urban population have been clarified. An important place is given to the study of demographic changes that occur in the context of individual age groups of the population. Changes in the basic proportions between the population and the share of juvenile and gerontological groups were revealed. Based on the analysis of the main trends in the development of the demographic potential, small towns have been ranked. Applied value of the research is that on the basis of the conducted ranking, it becomes possible to develop and implement a strategy of development of each urban settlement of the region.

Keywords: small towns, demographic development, depopulation, regulation, ranking, strategy.

Одержано 14.10.2019 р.

УДК: 330.322:330.3(477.87)(045)

DOI:10.31339/2313-8114-2019-2(12)-99-103

Гобрей Марія Василівна,

аспірант,

Мукачівський державний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті досліджується стан інвестиційної діяльності Закарпаття та України загалом. Дослідження ринку капітальних інвестицій є актуальним, адже вони є каталізатором соціально-економічного розвитку країни та регіонів. Метою статті є вивчення інвестиційної діяльності в Україні та Закарпатській області зокрема, дослідження структури капітальних інвестицій та їхнього впливу на розвиток економіки як в Закарпатській області, так і в Україні взагалі. Збільшення обсягів та покращення ефективності залучених інвестицій стають найважливішими чинниками економічного розвитку. Для комплексного дослідження ринку капітальних інвестицій в Україні слід враховувати джерела інвестиційних надходжень та динаміку зміни надходжень капітальних інвестицій від основних джерел фінансування за останні роки. Серед всіх залучених інвестицій в економіку країни та регіонів, зокрема Закарпатської області, слід виокремити інвестиції, які задіяні в економіку області для підвищення ефективності в діяльності підприємницьких структур. У статті визначено, наскільки значущими є залучені капітальні інвестиції за рахунок коштів підприємств та організацій у загальній структурі всіх капітальних інвестицій. Найбільш вагомими є інвестиції, сформовані за рахунок власних коштів підприємств та організацій. Враховуючи, що з кожним роком, впродовж 2014-2018 років частка власних коштів підприємств від всіх залучених капітальних інвестицій в економіці Закарпатської області сягала майже 50%, можна усвідомити той факт, наскільки значущою є дана галузь у майбутньому для розвитку області. Крім капітальних інвестицій за рахунок власних коштів підприємств, можна виокремити прямі іноземні інвестиції в економіку Закарпатської області. Іноземні інвестиції є важливим джерелом для розвитку підприємницьких структур та регіональної економіки загалом. В Закарпатській області завдяки іноземним інвестиціям відбувається зростання всіх соціально-економічних показників. Найбільш привабливою галуззю для залучення інвестицій в Закарпатській області є промисловість – 81,5% від загальної кількості. Це є суттєвим показником та показує той факт, що промисловість є ключовим видом економічної діяльності в Закарпатській області. Дані результати висвітлюють значущість інвестицій для розвитку економіки регіону та показують можливості їхнього зростання в майбутньому.

Ключові слова: капітальні інвестиції, інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, соціально-економічний розвиток, підприємство.

ВСТУП

Постановка проблеми. Стан економіки України на сучасному етапі можна оцінити, як нестабільний, адже на неї впливає багато чинників, які спричиняють кризові процеси та заважають ефективному соціально-економічному розвитку. Серед таких чинників можна виділити постійні політичні суперечності, військовий конфлікт на території України тощо. У даній ситуації, запорукою розвитку економіки може стати ефективна інвестиційна

діяльність. Завдяки раціональній інвестиційній діяльності та чіткому розподілу капітальних інвестицій, економічний потенціал країни матиме тенденцію до зростання. За рахунок цього постає питання залучення інвестицій в економіку країни для її розвитку та розвитку її регіонів. Беручи до уваги Закарпатську область, враховуючи її специфіку та територіальне розташування, важливим є пізнання ролі інвестицій в даному регіоні їхній вплив на соціально-економічний розвиток області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи дослідження багатьох науковців за даною тематикою, можна констатувати факт, що питання активізації інноваційної діяльності є актуальним як на державному, так і регіональному рівнях. Можна виокремити ряд науковців, які займалися дослідженням інвестицій, серед яких: Бахматюк О. Р., Бланк І. А., Лещук Г. В., Фроліна К. Л., Пілевич Д. С. Але, незважаючи на дослідження багатьох науковців, питання, яке стосується капітальних інвестицій в країні та Закарпатській області зокрема залишається актуальним та потребує поглибленого вивчення.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення інвестиційної діяльності в Україні та Закарпатській області зокрема, дослідження структури капітальних інвестицій та їх впливу на розвиток економіки як в Закарпатській області, так і в Україні взагалі.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Реформи в сучасній економіці, які мають на меті соціально-економічний розвиток країни та її регіонів неможливі без раціональної інвестиційної діяльності. Це зумовлено тим, що інвестиції покликані сприяти всебічному розвитку країни та є визначальним чинником у функціональній спроможності суспільства до ефективної діяльності у ринкових умовах та реалізації власних ідей за допомогою інвестицій, залучених у економіку країни та її регіонів [1]. Інвестиційна діяльність в Україні відіграє важливе

місце у забезпеченні економічного розвитку країни та регіонів. Збільшення обсягів та покращення ефективності залучених інвестицій стають найважливішими чинниками економічного розвитку [9]. Для виконання цих вимог, необхідно враховувати територіальні особливості інвестиційної діяльності регіонів, розподіл інвестиційних надходжень в економіку України від різних джерел інвестування по регіонах. Саме тому для розроблення та реалізації механізмів впровадження інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівні відводиться важливе місце серед інших напрямків економічних досліджень, а важливим напрямком у дослідженні інвестиційної діяльності є вивчення ринку капітальних інвестицій [7].

Для комплексного дослідження ринку капітальних інвестицій в Україні слід враховувати джерела інвестиційних надходжень та динаміку зміни надходжень капітальних інвестицій від основних джерел фінансування за останні роки. З таблиці 1 випливає, що з кожним роком загальна сума капітальних інвестицій збільшується, від 204061,7 млн. грн. у 2014, до 526341,8 млн. грн. у 2018 році. Але враховуючи девальвацію гривні до долара США, збільшення валютних інвестицій з кожним роком, починаючи від 2014 не є суттєвим показником. Найбільші показники по освоєнню капітальних інвестицій відбуваються за рахунок коштів підприємств та організацій, від 145883,7 млн. грн. у 2014 році, до 375309,1 млн. грн. у 2018 році [5].

Таблиця 1

Капітальні інвестиції України за джерелами фінансування у 2014-2018 роках [5]

	2014	2015	2016	2017	2018
Усього	204061,7	251154,3	326163,7	412812,7	526341,8
Кошти державного бюджету	1511,2	6114,5	7468,9	14324,6	21036,7
Кошти місцевих бюджетів	5276,8	12423,2	23225,1	38175,9	45743,1
Власні кошти підприємств та організацій	145883,7	169257,9	226398,9	288644,2	375309,1
Кредитів банків та інших позик	17992,3	18299,5	23249,5	21826,9	35299,8
Кошти іноземних інвесторів	5536,6	7834,8	9416,7	5667,1	1540,2
Коштів населення на будівництво житла	21365,6	30283,2	29117,9	32288,1	33838,9
Інші джерела фінансування	6495,5	6941,2	7286,7	11885,9	13574,0

Серед всіх залучених інвестицій в економіку країни та регіонів, зокрема Закарпатської області, слід виокремити інвестиції, які задіяні в економіку області для підвищення ефективності в діяльності підприємницьких структур. Найбільш вагомими є інвестиції, сформовані за рахунок власних коштів підприємств та організацій.

За результатами аналізу таблиці 2, бачимо позитивну тенденцію інвестиційної діяльності

підприємств, що є базою для подальшого економічного зростання. Враховуючи, що з кожним роком, впродовж 2014-2018 років частка власних коштів підприємств від всіх залучених інвестицій в економіці Закарпатської області сягала майже 50%, можна усвідомити той факт, наскільки значущою є дана галузь у майбутньому для розвитку області.

Таблиця 2

Капітальні інвестиції підприємств за 2014-2018 роки в Закарпатську область (тис. грн.) [4]

Роки	2014	2015	2016	2017	2018
Власні кошти підприємств та організацій	1089189	1566155	2590036	2670761	3469686
Усього	2638670	3778415	4662988	5623663	7500586
Частка від загальної кількості (%)	41,2%	41,45%	55,5%	47,5%	46,26%

Враховуючи вищезазначене, необхідним є подання ряду рекомендацій, які є дієвими для покращення майбутніх тенденцій інвестиційної діяльності в регіоні в сучасних умовах. До них слід віднести [3]:

- створення стратегічних альянсів між вітчизняними та зарубіжними підприємствами із врахуванням зарубіжного досвіду;

- запровадження у виробничий сектор енерго- та ресурсозберігаючих технологій та природоохоронних заходів, модернізації та технічного переозброєння підприємств із метою виробництва конкурентоспроможної продукції;

- проведення економічних форумів ініціатив із закордонними інвесторами, бізнес-партнерами та представниками вітчизняних підприємств задля підвищення інвестиційної діяльності.

Практично кожне підприємство, не проводячи інвестиційної діяльності, яка є важливою для покращення свого функціонування, з часом виявить, що в перспективі його грошові надходження будуть значно скорочуватись. Інвестиції за рахунок банківських та комерційних кредитів є не вигідними для підприємств, оскільки вони здебільшого короткострокові й надзвичайно дорогі [6]. Тому крім власних коштів підприємств, можна виокремити прями іноземні інвестиції в економіку Закарпатської області.

Іноземні інвестиції є важливим джерелом для розвитку підприємницьких структур та регіональної економіки загалом. У Закарпатській області, завдяки іноземним інвестиціям, відбувається зростання всіх соціально-економічних показників. Відбувається покращення інфраструктури області, зростає конкуренція на ринку праці, відбувається зростання економічних показників.

Щоб заохотити іноземних інвесторів і надалі інвестувати в наш регіон, потрібно покращувати інвестиційний клімат та робити регіон більш привабливим для інвестицій. Найбільш привабливою галуззю для залучення інвестицій в Закарпатській області є промисловість – 81,5% від загальної кількості (рис. 1) [4]. Це є хорошим показником для області, та її районів зокрема. Велика кількість підприємств з іноземними інвестиціями підвищує конкуренцію на ринку праці, покращує економічні показники районів, збільшує регіональний валовий продукт.

У 2018 року промисловими підприємствами з іноземними інвестиціями реалізовано промислової продукції, що складає 13,9 млрд. грн., що становить майже 67,0% загального обсягу реалізованої продукції області (20,8 млрд. грн.) [4]. Це є суттєвим показником та показує той факт, що промисловість є ключовим видом економічної діяльності в Закарпатській області.

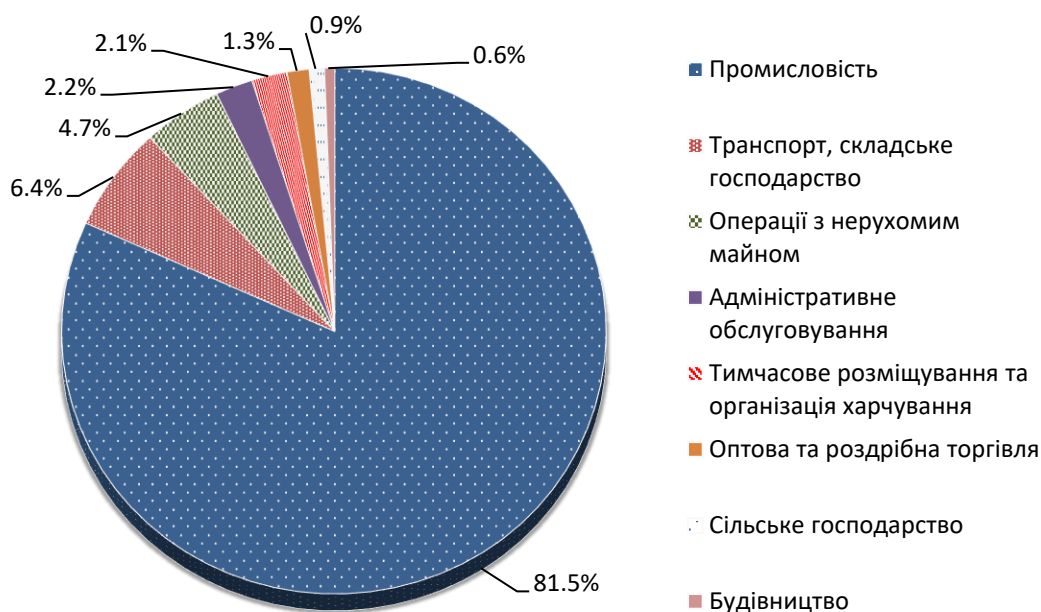

Рис. 1. Структура залучених іноземних інвестицій у Закарпатті за видами економічної діяльності станом на 2018 р.

Враховуючи, що Закарпатська область є територією з великою кількістю природних ресурсів та сільськогосподарських земель, доцільно було б на рівні з промисловим сектором, інвестувати і в сільське господарство.

З огляду на провідну роль інвестицій в економіку області за рахунок власних коштів підприємств, слід зосередитись на подальшому збільшенню обсягів інвестицій саме з даного джерела інвестування. На ряду з цим, не слід забувати про інші

джерела інвестування, зокрема іноземні інвестиції, адже саме за їх рахунок розвивається сектор промисловості, який є визначальним у плані надання робочих місць та покращення економічної ситуації в Закарпатській області. Гнучкий підхід до інвестиційної діяльності дозволить у досить короткий термін задати високого темпу розвитку для Закарпатської області та окремих її районів.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Враховуючи результати проведеного дослідження, бачимо позитивну тенденцію у збільшенні капітальних інвестицій по всім джерелам фінансування, але враховуючи девальвацію національної валюти, цих коштів є недостатньо для стійкого соціально-економічного розвитку. Слід виокремити капітальні інвестиції за рахунок коштів підприємств, як найбільш значущу частину в загальному обсязі капітальних інвестицій. Ефективний

розвиток інвестиційної діяльності в Закарпатській області призведе до покращення економічної ситуації в регіоні. Зауважимо, що капітальних інвестицій в Закарпатській області за рахунок коштів підприємств та організацій отримано майже половину від загальної кількості по кожному з досліджуваних років. Враховуючи що Закарпаття є прикордонною територією, у подальших наукових дослідженнях доцільним було б зконцентувати більшу увагу на залученні іноземних інвестицій та їх роль у соціально-економічному розвитку регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахматюк, О. Р. Структурно-інституційні аспекти інвестиційної інфраструктури регіону / О. Р. Бахматюк // Економіка та держава. – 2013. – №12. – С. 80-82.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К.: МП «ИТЕМ» ЛТД «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. – С. 65-71.
3. Гобрей, М. В. Тенденції та характер інвестиційної діяльності в регіоні в сучасних умовах (на прикладі Закарпатської області) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2018_1_13.
4. Головне управління статистики в Закарпатській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua>.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Лещук, Г. В. Концептуальні детермінанти інвестиційної інфраструктури регіону / Г. В. Лещук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. – Вип. 24. – Т. 2. – С. 20-24.
7. Пілевич, Д. С. Теоретичні аспекти формування інвестиційної політики в Україні / Д. С. Пілевич // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2012. – № 4 (62). – С. 49-56.
8. Фроліна, К. Л. Проблеми розвитку та активізації діяльності інвестиційної інфраструктури: регіональний аспект / К. Л. Фроліна, В. Ф. Семенов // Економіка та управління. – 2013. – № 4. – С. 107-111.
9. Химич, О. В. Інвестиції в регіони України: проблеми і тенденції / О. В. Химич // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 233-242.

REFERENCES

1. Bakhmatiuk, O. R. (2013). Structural-institutional aspects of the investment infrastructure of the region, *Ekonomika ta derzhava Economy and state*, 12, 80-82 [in Ukrainian].
2. Blank, Y. A. (1995). *Investytsyonnyj menedzhment* [Investment management]. Kyiv: MP «ИТЕМ» LTD «Yunajted London Trejd Lymyted» [in Ukrainian].
3. Hobrey, M. V. (2018). *Tendentsiyi ta kharakter investytsiynoyi diyal'nosti v rehioni v suchasnykh umovakh (na prykladi Zakarpat-s'koyi oblasti)*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2018_1_13 [in Ukrainian].
4. *Holovne upravlinnya statystyky v Zakarpat-s'kiy oblasti*. Retrieved from: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
5. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny*. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Leschuk, H. V. (2017). Conceptual determinants of the investment infrastructure of the region. *Naukovy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu — Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 24, 20-24 [in Ukrainian].
7. Pilevych, D. S. (2012). Theoretical Aspects of Formation of Investment Policy in Ukraine, *Visnyk Chernihivs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu – Bulletin of the Chernihiv State Technological University*, 4 (62), 49-56 [in Ukrainian].
8. Froolina, K. L. and Semenov, V. F. (2013). Problems of Development and Activation of Investment Infrastructure Activity: Regional Aspect, *Ekonomika ta upravlinnia – Economy and management*, 4, 107-111 [in Ukrainian].
9. Khymych, O. V. (2013) *Investytsii v rehiony Ukrainy: problemy i tendentsii*. [Investments in the regions of Ukraine: problems and trends]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha»*. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, 767, 233-242 [in Ukrainian].

Гобрей Мария Васильевна. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ (НА ПРИМЕРЕ ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ)

В статье исследуется состояние инвестиционной деятельности Закарпаття и Украины в целом. Исследование рынка капитальных инвестиций является актуальным, ведь они катализатором социально-

економічного розвитку країни і регіонів. Цілью статті є вивчення інвестиційної діяльності в Україні і Закарпатській області в частині, дослідженні структури капітальних інвестицій і їх впливу на розвиток економіки як в Закарпатській області, так і в Україні загалом. Збільшення обсягів і підвищення ефективності привлечених інвестицій стають важливими факторами економічного розвитку. Для комплексного дослідження ринку капітальних інвестицій в Україні слід враховувати джерела інвестиційних надходжень і динаміку змін надходжень капітальних інвестицій від основних джерел фінансування за останні роки. Серед усіх привлечених інвестицій в економіку країни і регіонів, в частині Закарпатської області, слід виділити інвестиції, які здійснені за рахунок власних засобів підприємств і організацій в економіку області для підвищення ефективності в діяльності підприємств. В статті визначено, наскільки важливими є привлечені капітальні інвестиції за рахунок засобів підприємств і організацій в загальній структурі всіх капітальних інвестицій. Найбільш важливими є інвестиції, сформовані за рахунок власних засобів підприємств і організацій. Враховуючи, що щороку, в період 2014-2018 років частка власних засобів підприємств від усіх привлечених капітальних інвестицій в економіку Закарпатської області досягла майже 50%, можна усвідомити той факт, наскільки значима дана галузь в майбутньому для розвитку області. Крім капітальних інвестицій за рахунок власних засобів підприємств, можна виділити прямі іноземні інвестиції в економіку Закарпатської області. Іноземні інвестиції є важливим джерелом для розвитку підприємств і регіональної економіки в цілому. В Закарпатській області завдяки іноземним інвестиціям відбувається зростання всіх соціально-економічних показників. Найбільш привабливою галуззю для залучення інвестицій в Закарпатській області є промисловість – 81,5% від загальної кількості. Це є суттєвим показником і свідчить про те, що промисловість є ключовим видом економічної діяльності в Закарпатській області. Дані результати підкреслюють значимість інвестицій для розвитку економіки регіону і свідчать про можливість їх зростання в майбутньому.

Ключові слова: капітальні інвестиції, інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, соціально-економічне розвиток, підприємство.

Gobrei Mariia V. INVESTMENT ACTIVITIES IN CONDITIONS OF ECONOMIC DEVELOPMENT (EXAMPLE OF THE TRANSCARPATHIAN REGION)

The article examines the state of investment activity of Transcarpathia and Ukraine as a whole. Capital market research is relevant because it is a catalyst for the socio-economic development of the country and the regions. The purpose of the article is to study investment activity in Ukraine and Transcarpathian region in particular, to study the structure of capital investments and their impact on the development of the economy both in the Transcarpathian region and in Ukraine in general. Increasing the volume and improving the efficiency of attracted investment are the most important factors for economic development. For a comprehensive study of the capital investment market in Ukraine, account should be taken of the sources of investment income and the dynamics of changes in capital investment inflows from major sources of financing in recent years. Among all attracted investments in the economy of the country and regions, in particular the Transcarpathian region, the investments involved in the economy of the region should be singled out in order to increase efficiency in the activity of business structures. The article identifies the importance of attracting capital investments at the expense of enterprises and organizations in the overall structure of all capital investments. The most significant are the investments made at the expense of the own funds of enterprises and organizations. Taking into account that every year, during 2014-2018, the share of enterprises' own funds from all attracted capital investments in the economy of the Transcarpathian region reached almost 50%, it is possible to realize the fact how important this industry is in the future for the development of the region. In addition to capital investment at the expense of enterprises' own funds, it is possible to distinguish foreign direct investment into the economy of the Transcarpathian region. Foreign investment is an important source for the development of business structures and the regional economy as a whole. In the Transcarpathian region, foreign investments are increasing all socio-economic indicators. The most attractive sector for attracting investments in the Transcarpathian region is the industry – 81,5% of the total. This is a significant indicator and shows the fact that industry is a key economic activity in the Transcarpathian region. These results highlight the importance of investment for the development of the region's economy and show their potential for future growth.

Keywords: capital investment, investment activity, foreign investment, socio-economic development, enterprise.

Одержано 10.10.2019 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>